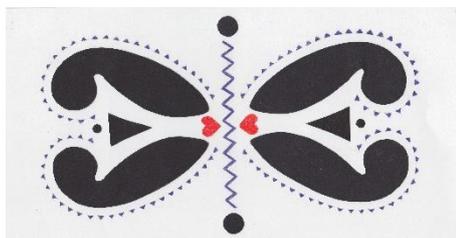

SNERTEN

Nr. 29
Desember 2024
Årgang 14

Infoskriv frå Norsk Langeleikforum

Avslutningsnummer på konsert på Riksscenen 2024.

Foto: Thor Hauknes

I dette nummeret kan du mellom anna lesa om:

- Jubileumshelga for feiringa av langeleiken i 500 år
- Heidersmedlemer i NLF 2024
- Konsert på Hunn
- Nordic Harp Meeting
- Minneord

Kjære medlemmer i Norsk langeleikforum

Vi kan avslutte dette spesielle langeleikåret med å si at vi har blitt rike, både på gleder og på erfaringer. Gledene over at vårt instrument og vår musikk har vært synlig og hørbar og at våre samvær har vært preget av stolthet. Også at vi har høstet lærdom; hva kunne vært gjort annerledes, hvem og hva kunne blitt trukket fram som ikke helt fikk komme til, og hvor skal veien vår gå videre?

Vi har også sorg, over å miste Ingar Ranheim, Inger Frøydis Bakken, Elisabeth Kværne og Stein Villa, alle så viktige for musikken og miljøet vårt.

Som forum har vi mulighet til å stake ut kursen for framtiden med de avgjørelsene vi tar. Langeleikspill, kreativitet og tradisjon skapes hele tiden, uten pådriver av forumet. Likevel, som forum har vi et verktøy i skapende deltakelse og samarbeid. Vi får økonomisk støtte, kan søke om mer støtte til prosjekter og vi arrangerer kurs og konserter som interesserte kan benytte seg av. Slik bygger vi et miljø sammen der musikken er i hovedsetet. Norsk langeleikforum er også et møtested for diskusjon, deling og oppmuntring til hverandre. Jeg håper samtidig at ånden i vår forening skal motvirke konkurransen utøvere mellom.

Siden Norsk langeleikforum ble startet i 2009 har foreningen tatt en aktiv rolle i å sikre videreføring av tradisjonen gjennom samlinger, kurs og bladet vårt, Snerten. Jeg vil rette en stor takk til innsatsen fra våre tillitsvalgte som gir sin tid til fellesskapet. Jeg vil også takke Norsk musikkråd, som trofast har bevilget støtte til våre aktiviteter.

Rett før festhelgen i november lærte jeg et uttrykk av Marit Steinsrud: "Raklespellemenn", det er "slike som ikke finspiller, men bringer arven videre med små og skakke låtter". Raklespellekvinner og menn har vi hatt i mer enn 500 år. Disse har vært og er grunnfjellet som har skapt tradisjonen i "levande langeleik".

Nå vokser profesjonelt langeleikspill i flere kategorier fram. Samspill med andre instrumenter, med sang og med andre sjangere, som samtidsmusikk! Instrumentene utvikles og videreføres, noe foredragene gjennom festhelgen kunne fortelle oss om. Unge spillere studerer og får seg elektroniske utgaver med flere - og flyttbare - knotter som utvider repertoaret i musikken. De gamle instrumentene tas fram og klangen utforskes, slik Ingrid Lingaas Fossum har gjort gjennom den banebrytende plata "Eit halvt tusen år", godt hjulpet av Oddrun Hegge og Vegar Vårdal. Lærestedene utforsker instrumentbygging. Og Ringve musikkmuseum har fått støtte til å bruke

langeleik som utgangspunkt for inngående studier av bevaring av musikkinstrumenter.

Denne utviklingen er tuftet på det som er videreført i bygdene gjennom mer enn disse 500 årene vi feirer i år. Spelemannslag som har holdt låttene levende. Enkeltmennesker som har forstått betydningen av å holde tradisjon ved like, som har lært opp nye spillere; slekt og naboer og etter hvert i kulturskoler og foreninger. "Tradering", lærte jeg av Ragnhild Kolsrud. De som har kjent verdien i kulturuttrykket og ønsket å dele, bevare og videreutvikle.

Nå kan et spørsmål være hvor veien går videre. Vil det folkelige, ubetalte engasjementet i traderingen videreføres som før? Vil langeleikspillingen profesjonaliseres?

Vi trenger de som bringer musikken fra langeleik ut til folk, som kan gi oss konsertøyeblikk med undring, velbehag, nysgjerrighet og dype følelsesbevegelser, som løfter oss inn i drømmer og gjenskaper minner. Og særdeles merker vi når disse formidlerne bringer med seg formidling av historien, det vi kan gjenkjenne i dypet av oss, som lar oss oppleve at vi hører til natur og folk og kultur.

Det er i kontrastene og brytningene at noe nytt skapes. Derfor er de like viktige, de som øver sammen på de gamle låttene. Der vi kan kjenne på samhørighet og vennskap.

En tilbakemelding jeg fikk av Oddrun Hegge etter festhelgen er viktigheten av "å seia høgt at langeleiken si svake stemme er langeleiken sin styrke." Dette er et spennende utsagn. Poetisk er det også. Hva betyr langeleikspilling for deg selv? Og hva betyr dette i en støyende tid? Dette må vi merke oss og utforske mer.

Kan du ta fram leiken i den stille tiden vi går mot, klunke litt for deg selv eller de som er rundt deg, la tankene flyte og takknemlighet til både raklespellefolk og mestere krype under huden din i vinterkulda?

Jeg ønsker alle medlemmer en riktig god jul! Og hurra for den levande langeleiken!

Inger Ellen Kolbjørnsen, leder

Langeleiken 500 år: En historisk feiring

Tekst: Eivind Lorentzen Foto: Thor Hauknes

Som lesere av Snerten ikke kan ha unngått å legge merke til, fylte den eldste daterte langeleiken i Norge 500 år i år. Hasvoldseter-leiken fra Vardal har inskripsjonen 1524, og er et symbol på en lang og levende langeleiktradisjon.

For å feire milepælen arrangerte Riksscenen i samarbeid med NIF lørdag 23. november et spesielt arrangement kalt "Langeleiken 500 år".

Enten du var en erfaren Langeleik-spiller eller bare en elsker av tradisjonell musikk, var "Langeleiken 500 år"-arrangementet en uforglemmelig opplevelse. Det feiret fortiden, omfavnet nåtiden og inspirerte for fremtiden.

Festkonsert og dansefest

Et av flere høydepunkt var en konsert som viste frem Langeleikens allsidighet. Repertoaret spente fra tradisjonelle folketonar til moderne komposisjoner. Fra solonumre via duetter til store fellesnumre.

Unge, lovende musikere inntok også scenen og viste at neste generasjon langeleikspillere vokser frem.

Fra festkonserten

Kari Steinsrud

Ingeborg Onstad og Elias W. Ording

Sudan Dudan

Eirin Tveide Lilleslett, Anders Røine,
Andrea Søgne og Rasmus Kjørstad

Ingrid Lingaas Fossum

Valdreslaget i Oslo – Langeleikgruppa

Knut og Ole Aastad Bråten

Kari Steinsrud, Ingebjørg Hegge Bratrud
og Oddrun og Gunvor Hegge

Barn og unge fra forskjellige steder i landet

I et spesialkomponert nummer spilte 6 utøvere samme frase på forskjellige gamle leiker så forskjellene i tonalitet og klang kom tydelig frem.

Etter konserten fulgte en livlig dansefest der fulle gulv viste at så visst kan leiken benyttes til dans.

Kurs og foredrag

Utover de musikalske opptredene, viste arrangementet til en rekke kurs og utdanningsmuligheter som brakte tradisjonskunnskap videre på nye og gamle måter.

Instrumentbyggeverksted ga praktisk innsikt i håndverket involvert i å lage en langeleik.

Benjamin Rygh holdt foredrag om instrumentmakerstudiet ved Universitetet i Sørøst-Norge. Det hele var krydret av bilder og eksempler, og utløste blant annet livlige diskusjoner om hvordan svovel og ull måtte til for å fremstille gode tarmstrenger.

Sveinung Søyland Moen fortalte om Ringve museum og det verdifulle arbeidet de gjør for å ivareta og vise instrumenter. En del av foredraget var viet til prosjektet "Museum i samspel" – et nytt tverrfaglig samarbeid for vern og videreføring av immateriell kulturarv som Musikk museene Ringve og Rockheim har fått støtte fra Kulturdirektoratet til å gjennomføre. Hovedmålet er å utvikle nye metoder for dokumentasjon og tilgjengeliggjøring av musikkinstrument i museumssamlinger, inkludert håndverkstradisjonene disse representerer. Instrumenter knyttet til sårbare norske instrumentmakertradisjoner, med langeleiken som eksempel, er valgt som empirisk materiale.

Anders Røine fortalte om sin nylig fullførte doktorgrad ved universitetet i Sørøst-Norge. Vi har tidligere omtalt den i Snerten. Avhandlingen utforsker slåtterrytmikk, mer bestemt ansatspraksis, på fire sentrale instrumenter i norsk folkemusikk - munnharpe, slåttetraling, langeleik og hardingfele. Ansatspraksis refererer til hvordan toner bindes sammen gjennom ulike teknikker på instrumentene. Mange i salene fikk en større forståelse for hva som gjør langeleiken unik gjennom Anders' mange eksempler.

Niels J. Røine fortalte om Langeleikfabrikken, der de har utviklet sin helt egen langeleikmodell. Niels driver Langeleikfabrikken sammen med Øystein Husemoen, på Fåberg utenfor Lillehammer. Øystein er gitarmaker og møbeldesigner, og Niels bygger buer til strykere. De to instrumentmakerne har utviklet tre ulike serier med langeleiker, og jobber stadig med å videreutvikle modellen med ulike tekniske løsninger. Målet er en langeleik som skal passe inn i flest mulig formater, og utøver Anders E. Røine har vært og er en viktig drivkraft i utviklingen av instrumentet. I foredraget fikk vi høre mer om ideen og om utviklingen av langeleikmodellen, og om hvordan langeleiken kan brukes.

Gunnlaug Lien Myhr holdt et konsertforedrag om langeleiktradisjonen i Hallingdal. Dei siste tiåra har langeleikspillet i Hallingdal fått ei ny blomstring. Låtter har blitt henta frem fra arkivene og fra spill- og sangtradisjonen i dalen. Lien Myhr hadde med seg Andrea Søgner og Eirin Lilleslett. I solo og samspill, viste de langeleiktradisjonen slik vi har den i dag.

Kjell Bitustøyl fortalte om langeleiken i Telemark. Med bakgrunn i eit innsamlingsprosjekt for folkemusikk i Telemark, tok han tak i en mer eller mindre glemt langeleiktradisjon i Telemark. Han hadde hatt en oldefar som var den siste som spilte langeleik i Rauland. Langeleiken var vanlig her før hardingfela kom. Han oppdaget også en kunnskapsskatt i notatene til folkeminnesamler Rikard Berge. I tillegg dukka det opp opplysninger om at det fantes 56 norske langeleiker på et museum i Stockholm, ca. 20 av disse var fra Telemark. Dette enda opp med ei utstilling i Rauland under Landskappleiken i 1994 og artikler om emnet.

Plateslipp - Eit halvt tusenår

Som en selvfølgelig del av festhelgen hadde Ingrid Lingaas Fossum release for albumet Eit halvt tusenår. Hun har spilt inn plate med en rekke eldre langeleiker og feirer bredden i instrumentet

og dets historie. Vi fikk høre et utvalg av disse instrumentene fra ulike områder, med ulik alder og tonalitet - Og med hver sin unike klang. Ingrid tok oss også med inn i historien til utøverne som trakterte disse langeleikene gjennom låttemateriale som var så nært knyttet til hvert instrument og område som mulig.

Foto: Gunvor Hegge

I full sving med dansedokker!

Cathrine Stephansen kosar seg med dansedokker. Her er eit utval av det ho hadde med seg på Riksscenen. Her finn vi Nøkken i menneskeham (t.h), hallingdansaren, Springarspaniel Hurra og Reven Lur under til venstre.

Cathrine er også i ferd med å laga ei forestilling for barnehagane om Grisen som ville endre levemåten sin.

Skranglemøy, Mai og Gamle Ola. Desse tre er laga av Inger Ellen Kolbjørnsen.

Spelsauen Lambi og Kykkilykke (t.h.) har ei lita pause.

Tekst og foto: Gunvor Hegge

Hedersmedlemmer i Norsk langeleikforum 2024

Dette året feirer vi langeleiken og Norsk langeleikforum har valgt å "slå på stortromma". Etter anmodninger har styret utpekt tre personer som alle fortjener å få betegnelsen hedersmedlemmer. Overrekkelsen av hedersmedlemsskapet skjedde under festkonserten på Riksscenen 23. november. Omstendighetene var slik at to av hedersmedlemmene ikke hadde høve til å komme og motta diplommet selv, men måtte få overrakt det av betrodde med-medlemmer.

Vi er stolte av å presentere hedersmedlemmene her og gi en bakgrunn for utnevnelsene:

Marit Steinsrud:

"Marit er ein bauta for Norsk langeleikforum og det norske langeleikmiljøet. Ho har sterke røter i Valdres, sjølv etter mange år på Gjøvik. Repertoaret ho har med seg frå oppveksten, kombinert med langvarig aktivitet i spelmannslaget på Gjøvik, har gitt ho mange strenger å spela på. Ho har bidratt sterkt til musikklivet på Gjøvik, både for fastbuande og besøkande. I ønsket hennar om at det skal finnast langeleikspel og at låttane skal leva vidare, ligg det ei drivkraft som mange av oss

har fått kjenna verknaden av. Ho har sørga for å skapa eit miljø for framtida, der tradisjonane vert haldne levande. Marit har kontaktar i mange land, og har reist land og strand rundt på konsertar med sin kjære Stein. Marit har sterke meiningar og det skal ein ha for å kunna gi eit slikt bidrag til vidareføring av desse tradisjonane. Takk for innsatsen så langt, Marit! "

Bjørn Aksdal:

"Bjørn starta arbeidet sitt med langeleiken og slektningar til leiken i Europa med utstillinga «Leve langeleiken!» på Ringve i 1987. Denne utstillinga vart starten på samarbeidet med Elisabeth Kværne, der dei begge bidrog med å skrive den omfattande utstillingskatalogen. Og i 2021 kom boka som dei skreiv i lag, «Langeleiken – heile Noregs musikkinstrument», ei bok som vil stå att som eit referanseverk for framtidige forskarar. Arbeidet til Bjørn

har satt viktig kunnskap om langeleiken i system, og bana veg for at det i dag er mogleg å ha langeleik som hovudinstrument både på vidaregåande-, bachelor og masternivå, som fleire av dei unge artistane på scena i dag har nytta seg av. Han har (også) påpekt nedgangen i antall instrumentmakere som kan opprettholde håndverkstradisjonen og dermed bidratt til å sette denne viktige problemstillingen på dagsorden. Takk til Bjørn for viktige fundament for vårt instrument!”

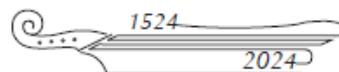
Oddrun Ellen Hegge

”Oddrun er et unikum for hele langeleikmiljøet i Norge. Heldig er den som har et instrument Oddrun har laget. Heldig er den som trenger å få reparert sitt instrument og får hjelp av Oddrun til dette. Oddruns arbeid er kvalitet. Instrumentene hennes har en flott estetikk, de er vakre å se på og de låter nydelig. Oddrun har med seg spilltradisjonen fra familien og denne deler hun raust med alle som kommer i hennes vei, enten det er på kurs, i kulturskolen, på konserter eller i andre sammenhenger. Ja, vi kan si at hun er en viktig del av grunnfjellet vårt. Og hun er en musikalsk ambassadør på reiser i andre land. Oddrun er beskjeden og raus, inkluderende og ivaretakende, gavmild og ikke minst; særdeles viktig. Takk for det du gjør og er, Oddrun!”

Takk til alle utøvere!

I stedet for blomster til utøvere har styret i Norsk langeleikforum vedtatt å gi takkekort og sende støtten til Afghanistan-komiteen i Norge, som driver støttearbeid i et land der innbyggerne ikke får lov til å drive med musikk, der man kan bli drept for å drive med musikk, og der instrumenter ødelegges.

LEVANDE LANGELEIK I 500 ÅR

Takk til deg

som utøver på festkonserten på Riksscenen
lørdag 23.11.2024

I Afghanistan er det nå forbudt å spille instrumenter.
Musikeren Fawad Andarab ble drept fordi han var musiker. Andre har fått sine instrumenter ødelagt.

I stedet for blomster til deg for ditt bidrag
vil Norsk langeleikforum gi bidraget til
Afghanistankomiteen i Norge.

Langeleiken 500 år!

Tekst og foto: Guri Svindahl

Jubileumsåret vårt ble avrundet med en stemningsfull kveld på Hunn på Gjøvik.

I mars åpnet Gjøvik spelmannslag og Mjøsmuseet med bl.a Marit Steinsrud og Stein Villa, feiringen av langeleiken med en nydelig konsert på Hunn. Da hadde Hasvoldseterleiken musikalsk selskap av flere, både i samspill og arkivopptak.

Nå i desember fikk vi høre Marit i samspill med Ingebjørg Hegge Bratrud og Turid Berge Endrerud på langeleik.

Konserten startet med »langeleiksviker» - her siterer jeg Marit! Det var Turlått etter Guri Hegge, Amaliehallingen og Fjelltrall - som også kalles «Nå er det jul». Kjente låtter for mange av oss som spiller.

Vi fikk høre lyarlåtter og danselåtter fra Gjøvikområdet og fra Valdres. De fleste etter kjente kilder og i form gjennom slektsledd. Noen var tolkninger fra eldre nedskrevne noter. Alltid fint å høre om hvor låttene kommer fra. Vi fikk høre sagnet om Rødalsuksin og historien om hvordan låtten Julekvelden ble til.

I tillegg til Hasvoldseterleiken hadde Marit med seg to eldre leiker med hver sine skalaer; Torpaleiken og en fra Blikset på Østre Toten. Begge fra 17-1800-tallet. Vi fikk høre lokalt stoff etter Halvard Rudsengen og Nicolai Myrvold, og en vals etter Marius Nytrøen fra Vingelen, han spilte den på seljefløyte.

Kveldens hemmelige gjest var Lise Sandberg, 89 år! på piano i duett med Marit på leiken. Duoen spilte springdans etter Nicolai Myrvold og en bånsull i moll etter Beate Hallingbakken. Det var en morsom førstegangsopplevelse!

Istad'n, Grålysning etter Guri Hegge og Dombjølletåten ble til en skikkelig springarkule, og til slutt ble konserten avrundet med Felelåtten etter Ragna Rogn Fystro.

Hasvoldseterfamilien var sterkt til stede på konserten, og det måtte jo bli et ekstranummer på «gammern». Vi fikk høre «Her kjem guta i frå Hallindal og Valdres» i Petter sin form, før leiken måtte pent tilbake til en monter på Vitensenteret på Gjøvik i utstillinga "Lydbølgen".

Alltid fint å komme til Gjøvik Spelmannslag på Hunn. Takk for en rik og vakker opplevelse og en flott avslutning på jubileumsåret 2024.

Langeleiken var tydelig til stede under Landskappleiken 2024 på GOL

I åpningseremonien spilte 17 langeleiksutøvere fra Hallingdal og viste at det er i liv i den lange tradisjonen i området.

I lagspillet var det også langeleik representert i form av Snehrtebehrton og Strengjarhaugen spelemannslag. Langeleiken var òg representert i åpen klasse og på flere av konsertene, bl.a. på folkemusikkmessa.

I klassen for eldre folkeinstrumenter var det god deltakelse generelt og på langeleik spesielt. Stikkordet kan være god spredning, bredde og dybde. Det gjelder både junior- og seniorklassen. De fleste av kjerneområdene for langeleikspelet var representert, deltakere på flere nivå kjente seg hjemme i konkurransen og de mest profesjonelle deltakerne ut i seniorklassen utvidet rammene for spillet ved å søke tilbake til både eldre former og i noen grad eldre tonalitet. Det gjelder bl.a. Andrea Søgner, Eirin Tveide Lilleslett og Ingrid Lingaas Fossum. Alle tre vartet opp med et spill med nerve som trakk en fullsatt sal inn i det musikalske forløpet.

Så er alt vel? Vel én ting kan klart forbedres. Etter mange år med menn som deltakere i landskappleiken, var kjønnsbalansen skikkelig skjev igjen. Så selv om Andrea hentet materiale fra Anders Røine og Ingrid brukte materiale etter Ole Astad Bråten, var det bare én mann fysisk med, og det var rogalendingen Sveinung Søyland Moen som fikk lov til å være æreshallingdøl under åpningskonserten.. Dvs. kom igjen, gutter og menn! Til neste år bør i det minste Snehrtebehrton få selskap av Snertebartene i lagkonkurransen. Husk at det slett ikke er nødvendig å være verdensmester for å delta i verken i lag, junior og senior.

Eivind Lorentzen

Langeleik til jul?

Eller kanskje på nyåret?

Kontakt Oddrun Hegge

97176868

Nordic Harp Meeting 2024

I 17 år har entusiastiske harpespelarar og instrumentmakarar møttest til ei helgesamling med kurs, konsertar, samspel og dans. Harpebegrepet har gjennom tidene vore brukt om dei fleste eldre strengeinstrument, så her finn ein både harper, lyrer, ulike typer kantele og langeleik. I år var treffet lagt til Torna Hällestad i nærleiken av Lund i Sør-Sverige.

Heldige var vi som fekk vera med Marit Steinsrud og representere den norske langeleiken på treffet i år. Marit og Stein har vore faste deltakarar sidan oppstarten i 2008 og har alltid reklamert for dette. Her vart vi møtte med hjartevarme frå utøvarar frå dei nordiske landa, Baltikum, Tyskland, Nederland, Tsjekkia, England og Italia. Det var kurs i islandsk sang, svenske og danske balladar, strykelyre og kantele, det var keltiske harpetonar og langeleiklæte. Og i foajeen var det utveksling av erfaringar på instrumentbygging og utstillingar av mange ulike typer strengeinstrument.

Det som kanskje gjorde størst inntrykk, var den italienske harpespelaren Adriano Sangineto, som leikte seg gjennom 90 minutt med rytme, teknikk og humor. Bodskaen hans var å kjenne på pulsen i musikken, ha rytmen i kroppen og synge melodien før ein øver på detaljane. Dette gjeld for alle instrument. Når grooven sit i kroppen, blir det liv i musikken. Og det viste han til fulle på harpa si.

Om kvelden kasta dei som ville og kunne seg med på dansespel, medan vi andre deltok med dans. Dansen er svært viktig for treffet, den er inkluderande og bidreg til eit godt sosialt miljø.

Treffet vart avslutta med ei gripande minnestund for Stein Villa. Stein var ein høgt skatta person i miljøet, og mange hadde gode ord og minne om han frå samlingar gjennom åra.

Nordic Harp Meeting | annual gathering of musicians, instrument makers, musicologists and enthusiasts, with a unique focus on older, and often rather unusual, musical traditions and instruments from northern Europe and beyond. (nordic-harp-meeting.eu)

Kari Steinsrud, Oddrun og Gunvor Hegge

Minneord Elisabeth Kværne

Folkemusikkarkivet på Fagernes var arbeidsplassen til Elisabeth i nesten 20 år, frå 2004 til 2023. Elisabeth var ein fagleg svært dyktig, høgt akta og godt likt kollega. Då Elisabeth gjekk bort vart vi fylde av eit stort sagn og endå større vemod.

Sjølv om innsatsen i det daglege var knytt til den lokale musikken og dansen, så var Elisabeth interessert i kultur og menneske frå heile verda. Og det begrensa seg ikkje til musikk åleine, men roma heile spekteret av kulturelle ytringar. Frå kunst og handverk, til kulturlandskap og Tibet, og kvardagen for dei som blir straffa berre for å elska tone-språket. Solidariske Elisabeth fronta aldri seg sjølv, men stod på barrikadane for alle.

Derfor er det også vanskeleg å gripe denne eine, særlege innsatsen til Elisabeth. Eg kunne nemnt livsverket hennar, boka om langeleiken, som ho skreiv saman med Bjørn Aksdal, eller innsatsen i kulturskulen gjennom 43 år. Men slike innsatsar teiknar ikkje eit heilt bilete av Elisabeth. Alice Gudheim peikar på det same i eit portrett av Elisabeth i Årbok for Valdres:

Å portrettere Elisabeth er som å springe etter sumarfuglar i enga. Ein let seg stadig distrahere av ein ny, greier ikkje fange dei, vil kanskje ikkje heller. Ein trur stadig at ei kode er knekt, no har eg henne, men så flagrar ein ny skapning opp frå ein heilt annan blome. Slik er Elisabeth.

Men kanskje er det ingen motsetnad, denne knoppskytinga på mange kantar. Kanskje alle livsvala til sjuande og sist handlar om kjærleik til dei mange og lange linene som snor seg gjennom livet – og kjærleik til alle gåtene som ligg og ventar på å bli løyst. Alt dette – og alle desse gåtene – har vore himmelen over Elisabeth sitt liv.

Ho sat aldri stille, Elisabeth. Og ho hadde det travelt også på slutten. Om mogleg travlare enn nokon gong. Det var eit timeglas som rann – og ho gav seg i kast med det største prosjektet nokon kan ha: Å rydde i sitt eige liv. Eg veit ikkje om ho kom i mål. Men det er ikkje så farleg for vi er mange som står klare til å ta fatt på oppgåva – og føre arven etter Elisabeth vidare. Det lovar vi deg. Takk for innsikt, klokskap og lojalitet. Kvil i fred.

Ole Aastad Bråten

Til Stein Villas minne

Så kom det tristeste budskapet. Stein hadde pakket ned instrumentene sine for aller siste gang. Multimusikeren, pedagogen, komponisten, organisatoren, inspiratoren og vår alles gode venn, måtte til slutt gi tapt for sykdommen.

Jeg ble kjent med Stein tidlig på nittitallet da jeg var med på byggekurs i regi av Gjøvik Spelmannslag. Vi bygget langeleiker som var kopier av Hasvoldseterleiken, men med årene ble det også et utall av andre instrumenter. Stein plukket opp det ene etter det andre og spilte med en letthet vi andre bare kunne misunne han for. Langeleik selvsagt, men også sekkepipe, tallharpe, lyre, harpe og cister og flere til.

For harpe reinventet han spilleteknikk og repertoar og laget lærerheftet «På gjengrodde strenger». Spilleteknikken på dette instrumentet hadde for lengst gått i glemmeboken og han sørget for at harpe igjen fikk oppmerksomhet. Ikke minst ved all deltagelse på Landskappleiken, men også som kursholder i harpespill. For det spesielle lille strengeinstrumentet cister var både stemmingen og spillemåten Stein kom fram til, helt særegen. Hans evne til å skape musikk på de gamle instrumentene, gjorde at vi nesten glemte at fiolin var hovedinstrumentet hans, og at han også var en strålende gitarist.

Dessuten var det dette med fløyter og Stein. Han kunne skape et blåseinstrument av nær sagt et ethvert rørliknende objekt. Enten det var et saueben etter middagen eller benet fra en selvdød svane på Mjøsa, kunne det brukes til et instrument. Å spikke seljefløyte var en tradisjon han ville videreformidle. Særlig var han opptatt av å lære barn denne tradisjonen. «Musikkhelga» på Mjøsmuseet i mai var den store seljefløyte spikkedagen. Her lærte Stein ungene hvordan de skulle spikke med kniven og å banke med skaftet så barken slapp, mens de sa fram en fløyteregle. Kontakten han hadde med barn var helt unikt.

I femten år har Norsk Munnharpeforum hatt smikurs under «Musikkhelga» på Mjøsmuseet. Noe som Stein muliggjorde. Dette initiativet har hatt stor betydning for spredning av kunnskapen om å lage munnharper. Noe som falt godt sammen med Steins levende interesse for å bevare og å ta i bruk gamle tradisjons instrumenter.

Stein var tvers igjennom et musisk menneske. Utallige jamsessions i forskjellige sammenhenger ledet han an med musikalsk autoritet. Hans sosiale egenskaper gjorde han til et naturlig midtpunkt i enhver sammenheng, man var beskjeden på egne vegne og framhevet aldri seg selv. Men han har satt spor etter seg og fikk gjort mye. Utallige konserter, plateinnspillinger og NRK opptak, som deltager på Landskappleiken, som pedagog og organisator, men vi vet også at vi hadde hatt mer i vente. Så vi vil savne Stein. Det gode humøret, det åpne smilet og latteren og en kvikk replikk som lå på lur, gjorde at du alltid følte deg vel og inkludert i hans selskap.

Så hvil i fred vår gode mann.

Bent Åserud

Årsmøte i NLF

Årsmøtet blir halde digitalt den 6. februar kl 18.30. Fylg med på epost, FB og heimeside for info og lenke til møtet.

Medlemspengar for 2025 er 200 kr

Kontonr. 1503.14.71807

Vipps: 136475

Snerten er takksam for bidrag frå medlemene. Frist for stoff til neste nummer er 1. juni 2025. Send det til gu-he@online.no.

NLF ynskjer alle ei GOD JUL!

Oversikt over omtaler av festhelga i ulike media

OM HELGA:

Langvarig leik

Intervju med Sveinung Søyland Moen

I Klassekampen, 15. nov

<https://klassekampen.no/artikkel/2024-11-15/midt-i-musikken>

Langeleiken 500 år: En bro til en annen tid

Sak om langeleikhelga i Ballade, 28. november

<https://www.ballade.no/folkemusikk/langeleiken-500-ar-en-bro-til-en-annen-tid/>

Langeleiken 500 år!

Bladet folkemusikk, nr. 4 2024 (utgitt desember 2024)

Om plata (og litt om helga):

500 år med skakke tonar

https://www.nrk.no/anmeldelser/anmeldelse_-_eit-halvt-tusenar_av-ingrid-lingaas-fossum-1.17141674

"Tolv edsvorne langeleiker", Klassekampen 6. des:

<https://klassekampen.no/artikkel/2024-12-06/tolv-edsvorne-leiker/33G3x>

Meldt: Eit halvt tusenår

Bladet Folkemusikk, desember 2024

Anmeldelse i Le Canard Folk:

<https://www.canardfolk.be/les-cd-du-mois-decembre-2024-cf-n460/>

Avisa Valdres:

<https://www.avisavaldres.no/feira-500-ar-med-musikkhistorie-det-er-draumeprosjektet-mitt-a-fa-gjere-dette/s/5-54-1023570>

Musikklivet, P2, 3. desember 2024:

<https://radio.nrk.no/serie/musikklivet/sesong/202412/MKMU75104324>